

Egyes budapesti vendéglők bűnügyi „fertőzöttsége” 1955-ben ^[1]

"Operatív jelentés a biztosítandó terület bűnügyi fertőzöttségéről."

A Belügyminisztérium Budapesti Főosztálya alábbiakban közölt, 1955. május 30-án kelt, szigorúan titkos jelentése egy útvonal-biztosítási tervet tartalmaz az esetleges rendezavarások megakadályozására. A terv elkészítésekor felmérték egyes budapesti bel- és külvárosi kocsmák, vendéglők jellegét, törzsközönségét rendvédelmi szempontból. A dokumentum különlegesen fontos besorolását jelzi, hogy személyesen Piros László, akkori belügyminiszterhez szolt. Csak találgatni lehet, hogy kinek a védelmét kellett megszervezni, hiszen a rejtélyes látogatásról a korabeli sajtóban nem jelent meg semmiféle hír.

Bevezetés

Az alábbiakban egy 1955. május 30-án kelt - feltehetően magas rangú látogató útvonalának a biztosítására készült - rendőri dokumentumon keresztül szeretném bemutatni egyes budapesti kocsmák, vendéglők törzsközönségét. Kitérek emellett ennek a rejtélyes vendégnek a lehetséges személyére és szupertitkos fogadásának a körülményeire is.

A Budapesti Rendőrfőkapitányság alábbiakban közölt dokumentuma ritkaság, mivel egy-egy, az ötvenes években működő vendéglő, kocsmák közönségére tesz utalásokat, és az oda járók szokásait ismerteti a hivatalos belügyi hatóság módszereivel, nyelvezetével és preconcepcióival. Mivel e jelentés belső felhasználásra készült, hiteles leírásnak tekinthető, a belügyi szervek ezekre a megfigyelésekre alapozták későbbi akcióik sikerét.

A vendéglőket, kávéházakat, eszpresszókat az ötvenes években kriminalizálták, és a „bűnös” polgári szokások maradványainak bélyegezte meg a korabeli propaganda. Pedig a rendbontások, verekedések, rendszer elleni nyílt, verbális megnyilvánulások elsősorban a munkások külvárosi kerületek italmérőiben történtek. A sajtó által bemutatott, idealizált munkásállam hétköznapijainak része volt a rendszeresen vendéglőbe járó, és ott vidáman, kultúráltn szórakozó dolgozó hamis képe. A jelentés szerint azok a helyek voltak fokozottan veszélyesek, és a rendőrség azoknak a bezárására tett javaslatot a látogatás alatt, ahová a rendszer eszményévé tett kétkézi munkások jártak szórakozni, mint például a *Csepeli népbüfé* vagy a *Vasmű étterem*. Az ötvenes években a közbiztonság nem javult és a nyilvánosság felszámolása, a prostitúció illegitalitása kényszerítése sem szüntette meg az egyre virágzóbbá váló [popul title="titkos kéjelgést." format="Default click" activate="click" close text=" Budapest 1943-ban 3400 igazolvánnyal ellátott kéjő működött. A világháború lezárását követően 1360 jelentkezett közülük az erkölcsrendészeti hatóságoknál, de létszámuk hamarosan 1200 körülire zsugorodott. Ezek az ismert kéjő, a hivatásosok, jóval kevesebb gondot okoztak, mint azon társnők, akik – kb. 10–12 000-en – titokban, nem adózva üzték az ipart. Ha visszaadták is az igazolványukat, előéletük miatt nehezen tudtak elhelyezkedni, és így sokukat újra és újra a régi szakmájába kényszerített a megélhetésük fedezése. Ezeknek a kéjőnek a száma az internálótáborok 1953-as felszámolása után még tovább növekedett, és a velük szembeni fellépés egyik legnagyobb akadályát képezte, hogy a prostituáltakra vonatkozó kihágási rendeletnek nem készült végrehajtási utasítása. (Magyar hétköznapi Rákosi Mátyás két emigrációja között, 1945–1956. Összeáll. és szerk. BOTOS János [et al.] Bp., 1988. 137.)"]

A *mostoha* munkássors tükröződik vissza ebben a dokumentumban is, de az is, hogy a propaganda ellenére az élet tovább nyüzsgött a vendéglátó- és szórakozóhelyeken. Annak ellenére, hogy az államosítások során megbízható vállalatvezetőket helyeztek ki vagy néhány söntést és italboltot átalakítottak az akkor újszerűnek tekintett népbüfére, presszóra és kisvendéglőre, a *közönség notórius, javíthatatlan* maradt. Ezt szemlélteti például a belvárosi és a budai kávéházakról, azok közönségéről, polgári szokásainak (pl. kártyajáték) további gyakorlásáról írt jelentések is:

„Dunaker kávéház. (Apáczai Csere János u. 4.) Erkölcsrendészeti és üzérkedés tekintetében fertőzött helyiség. Sok külföldi fordul meg benne. Közönsége: fővárosi jampecek és polgárok, önálló kereskedők, kisiparosok, tisztviselők.

[...] Dunakorzó kávéház. (V. Molotov tér 3. [ma a Vigadó tér]) Ez a helyiség elsősorban a fővárosi kártyások kedvelt gyülekezőhelye. Ide járnak még a fővárosi polgárság és az ehhez hasonló rétegek.

[...] Lánchíd espresso [!]. (I. Fő u. 2.[III. Clark Ádám tér sarka]) Ez a helyiség bűnügyileg kevésbé fertőzött, botrányok nem történnek, a környékbeli budai polgárság kedvelt találkozóhelye. Üzérkek is látogatják.”

De vajon miért kellett az iratnak szigorúan titkosnak, és különlegesen fontos besorolásúnak lennie, valamint személyesen, *Piros László* akkori belügyminiszterhez szólnia? Ennek oka minden bizonnyal egy kiemelt politikai vezető védelmének a megszervezése volt. Sok találgatás merült már fel Hruscsov 1955-ös titkos budapesti látogatásáról. A dokumentumból ugyan nem derül ki a látogató *vendégek* személye, valamint a látogatás konkrét időpontja, ám a nemzetközi eseményekből ez kikövetkeztethető. A jugoszláv konfliktus rendezése ügyében 1955. június 2-án este aláírták Belgrádban a szovjet és a jugoszláv kormány közös kiegyezési nyilatkozatát, majd ezt követően a szovjet küldöttség egy része másnap (június 3-án) Szófiába utazott, míg június 4-én *Rákosi Mátyás és Hegedűs András* vezetésével egy magyar küldöttség Bukarestbe látogatott. A napilapokban megjelenő híradások szerint az aláírást megelőzően, a Hruscsov vezette kormányküldöttség (tagjai: *Nyikolaj Alekszandrovics Bulganyin, Anasztaz Ivanovics Mikojan, Dmitrij Trofimovics Sepilov, Andrej Gromiko*) már Jugoszlávia területén Bledben, Brioni-szigeten, majd Rijekában (Fiume) tárgyalt. Feltehetően páran a szovjet küldöttségből a dokumentum szentesítése előtt teljes titoktartás mellett villámlátogatást tettek vagy *legalábbis terveztek* Budapesten, hogy a *kialakult helyzetről* egyeztessenek a magyar vezetőkkel. A rejtélyes látogatásról a sajtóban nem jelent meg semmiféle hír, és a Politikai Bizottság anyagai között nem lelhető fel ezzel kapcsolatos intézkedés. Már pedig ha ez a látogatás megvalósult, akkor a PB üléseinek jegyzőkönyveiben szerepelnie kellene. A közölt dokumentumok azonban a látogatás megvalósulásától függetlenül is érdekesekek, hiszen jellemzik a korszak rendőri szerveinek magatartását a vendéglátás intézményeivel, valamint közönségükkel szemben. Másrészt - igaz kizárólag a saját szemszögükből -, de utalnak a korabeli vendéglátóhelyek jellegére és vendégkörére. A hatóság ilyen ideológiai színezetű megközelítésében nyilván az is közrejátszott, hogy igyekeztek megfelelni a felsőbb politikai vezetés elvárásainak. Egyrészt a belügyi szervezetek saját működésük eredményességét (is) igyekeztek alátámasztani jelentéseikben, ami az ilyen és hasonló források kezelését illetően feltétlenül kiemelendő. Ha nem volt „ügy”, feltárandó ellenséges tevékenység, a politikai vezetés kétségbe vonhatta a szervek „éberségét”. Ezért ezeket belülről, mesterségesen is gerjesztették igazolván ezzel saját működésük hasznosságát és létjogosultságát, valamint elhivatottságukat a rendszer iránt. A közölt dokumentumok is arra utalnak, hogy mennyire eltűntek az egyes kocsmák látogatóinak, közönségének szerepét, illetve veszélyességüket egy ilyen látogatás alkalmával.

Másrészt azt sem felejtethetjük el, hogy a vendéglátásban nagyon sok alkalmazott/vezető a belügyből érkezett, mivel ez egy kiemelt fontosságú területnek számított a belső elhárítás, hírszerzés számára.

Nem lehetett véletlen egybeesés azonban - és figyelemelterelésnek is jól jöhetett - a KOMSZOMOL küldöttségének látogatása június 1-jén Budapesten, amelyről a sajtó is hírt adott. Védelmük nyilván nem igényelt ekkora óvintézkedést, ráadásul a küldöttség nem is a tőkeli katonai repülőterre érkezett, hanem Ferihegyre. Kérdés, hogy miért tartották ekkora titokban ezt a kiemelt fontosságú eseményt a közvélemény előtt?

A budapesti találkozóra május 31-e és június 1-je között kerülhetett (*volna*) sor, mivel a dokumentumot csak május 30-án terjesztették fel a Belügyminiszternek. Már május 26-tól megkezdtek a *vendéglátóipari objektumokban* az ellenőrzéseket. Ennek ürügyén kezdődött meg a bűnöző elemek felkutatása, némelyikük őrizetbe vétele és a vendéglők folyamatos ellenőrzése. A vendéglátás intézményeire a belügyi szervek mindvégig úgy tekintettek, mint lehetséges támadások kiinduló pontjára, terrorista *elemek* búvóhelyeire. Nem véletlen, hogy nyelvhasználatukban e vendéglátóhelyeket ellenséges, katonai *objektumként* nevezték meg, közönségüket általános kategóriákba sorolták, és a kiskereskedőket, kisiparosokat pedig összekapcsolták az üzérkedéssel és az orgazdasággal. A jelentésben szereplő illegális üzletlátszókról és az ezeket működtető kereskedőkről és iparosokról tudtak, nyilvántartást vezettek, de mégsem számolták föl tevékenységüket. Javarárszt iparengedélyüktől megfosztott, valaha önálló iparosok, kereskedők kényszerültek ily módon (gyakran főállásuk mellett) mellékjövedelemhez jutni az ötvenes években, az államosított szolgáltató vállalatok ugyanis képtelenek voltak kielégíteni a lakosság igényeit.

Nem lehetett közömbös a látogatás politikai kockázatának megítélésében az sem, hogy 1955. május 25-én került sor a Varsói Szerződés törvénybe iktatására, kodifikálására. Ennek kapcsán a vendéglőkben, a kocsmákban előforduló provokatív megnyilvánulásokról, a szovjetek jelenlétét kritizáló megjegyzésekről sok példát olvashatunk, elsősorban alkoholos befolyásoltág alatt elkövetett izgatás vagy garzdaság bírósági tárgyalásainak jegyzőkönyveiben.

A bűnügyi *fertőzöttség*, azaz a szokásos bűnözők megfigyelésén és lajstromba vételén túl, az ellenőrzéseket az összes nagyobb fővárosi vendéglátóhelyre is kiterjesztették. „Az útvonal-biztosításon kívül a folyó hó 26-tól június 1-ig bezárólag a főváros területén külön terv szerint az összes vendéglátóipari objektumokban az éjszakai és a nappali órákban ellenőrzéseket tartunk. [...] Az ellenőrzés célja: a fővárost megtisztítani a csavargó, bűnöző és huligán elemektől, valamint a titkos, keresetszerű kéjelgésből magukat fenntartó nőktől. Az ellenőrzés kiterjed - a nappali órákban - a szokásos üzérekre, spekulánsokra, akik különböző eszpresszóknak és egyéb szórakozóhelyeken rendszeresen megtalálhatók. Az ellenőrzést a központi és kerületi osztályok végzik. A központi osztályok a főváros legfertőzöttebb és legnagyobb, mintegy 75 vendéglátóipari objektum ellenőrzését végzik hat brigáddal. A kerületek saját területükön a kisebb vendéglőket és italboltokat ellenőrzik.”

Sajnos, a *főváros legfertőzöttebb és legnagyobb, mintegy 75 vendéglátóipari* egységét a jelentés nem nevezte meg. Az mindenesetre szembetűnő, hogy a *legfertőzöttebb lebujszókat*, mint például a Marx (Nyugati) téri Népbüfét (volt Ilkovic), vagy a jelentésben is említett főként munkások által látogatott kocsmákat egy kalap alá vették a Gundellel vagy az Abbáziával.

A szokásos bűnözőtípusok az egyes kerületekben (körzetekben) jellemzően más és más társadalmi csoportosulásához kötődtek. A fehér és a kékgalléros bűnözők tekintetében szembetűnően elváltak a külváros és belváros alvilága. Míg a többségében munkások lakta Csepelen (XXI. ker.) és a Ferencvárosban (IX. ker.) fajsúlyosabb, erőszakosabb bűncselekmények elkövetőit (betörőket, tolvajokat) regisztráltak, addig a belvárosban (V., IX.) egyre inkább a valutázó, csaló, orgazda *elemek* kerültek a hatóságok látókörébe. Csepelen: álkulcsos betörő, járműtolvaj, öt tolvaj, falbontó betörő. A IX. kerületben: álkulcsos betörő, két járműtolvaj, két orgazda, zsebtolvaj, csaló, tolvaj. Az V. kerületben: két valutázó, orgazda, izgatással vádolt személy, csaló és két tolvaj. Budán (I. és XII. ker.): bemászó tolvaj, államellenes szervezkedésért, tiltott határátlépésért nyilvántartott személyek. A XII. kerületben név szerint nem jelölt meg a dokumentum veszélyes bűnözőt, akinek tevékenységét az adott időpontban figyelemmel kellene kísérnie a hatóságoknak.

A belügyi szervek szerint a vendéglők, kocsmák egy lehetséges terrortámadás esetén tényleges kockázatot jelentettek. A hazai politikai vezetés, illetve a belügyi szervek félelme és gyanakvása óriási mértékű volt, ugyanis nem lehettek biztosak abban, hogy *milyen* reakciókat válthat ki egy kiemelt fontosságú kommunista vezető látogatása. Ezt bizonyítja a mozgósított állomány létszáma és a látogatás előtt jó pár nappal megkezdett megelőző intézkedések sora. „Az útvonalbiztosítást és azzal kapcsolatos megelőző intézkedéseket 128 fő operatív beosztott és 65 közrendvédelmi beosztott végzi. A megelőző intézkedéseket 1955. május hó 28-án, 12. h.-kor kezdjük meg [korábban a vendéglőkre vonatkozóan 26-a szerepelt]. [...] A biztosításhoz az alábbi létszám szükséges: Parancsnok (15 fő), beosztott tiszt (11), motoros (8), közrendvédelmi beosztott (173), közlekedési beosztott (64). Felhasználandó járművek: tehergépkocsi (11 db.), személygépkocsi (3), motorkerékpár (11).”

Eddigi ismereteim szerint az ilyen látogatások során gyakorlatilag nem fordultak elő *komolyabb* incidensek. Az alább közölt iratokra a Budapest Főváros Levéltára BRFK anyagai között bukkantam. A helyesírás hibákat - kivéve a nyilvánvaló elütéseket - változatlanul hagytam, amelyeket korjelzőként megőriztem. Érdekesség, hogy a dokumentumban hányféleképpen írták le egy-egy vendéglátó üzlet nevét, kötőjellel, a helység típusa egyszer nagybetűvel, egyszer kicsivel szerepelt. A szerzői észrevételek szögletes zárójelben szerepelnek a szövegben.

A *jelentésben* jegyzetben jelöltem a vendéglők, kocsmák mai sorsát - már amelyiket azonosítani lehetett, mert azóta a tárgyaló útvonal egy része jelentős átalakulásokon ment keresztül. Amennyiben az olvasónak az említett vendéglátó egységek múltjával és jelenével kapcsolatban bármilyen emléke, története lenne, kérem, küldje el a szerkesztőség címére. A helyiségek azonosításában nyújtott segítségéért ezúton szeretnék köszönetet mondani Ólmosi Zoltánnak, valamint T. Varga Györgynek.

Források

Belügyminisztérium Budapesti Főosztály
BFL 222-187/3-955 [kézzel írva]

„SZIGORÚAN TITKOS”
KÜLÖNÖSEN FONTOS

OPERATÍV JELENTÉS A biztosítandó terület bűnügyi fertőzöttségéről

A biztosítandó útvonalat bűnügyi operatív szempontból feltérképeztük és fertőzöttsége tekintetében kerületenként csoportosítva az alábbiakat jelentjük:

XXI. ker. útvonal:

Tököli repülőterétől Rákóczi Ferenc út, Széchenyi utca, Kossuth Lajos utca, Kikötői főút, Kvassay Jenő út, Kvassay zsílip

I. Vendéglátóipari objektumok:

1. Halásztelki 32-es sz. Italbolt (falusi csárda jellegű). Az 50-es műúton a 11-es kilométerkövel szemben. A helyiség egyedülálló épület, a környéken lakóházak nincsenek, körülötte szántóföldek terülnek el.

Az italboltban a környékbeli termelőszövetkezet tagjai és átmenő vendégek fordulnak meg többségében. Adataink szerint bűnügyi fertőzöttsége igen csekély, különösen azért, mert az esti, éjszakai órákban nem tart nyitva.

A biztosítás időtartama alatt a helyiségben 1 fő operatív tiszttel biztosítjuk.

2. Szigetszentmiklósi Falatozó, Italbolt. (Szintén falusi csárda jellege van) A helyiség az 50-es út 7-es kilométer köztől 200 méterre van Thököl [Tököl] felé. Adataink szerint az objektumban ritkán fordulnak elő botrányok és verekedések, a lakott területektől szintén távol esik, látogatói a környékbeli termelőszövetkezetek tagjaiból és dolgozó parasztokból tevődnek ki, általában a nappali órákban tart nyitva. A helyiséget egy operatív tiszttel biztosítjuk a megadott időpontban.

3. Négyjegenye Söröző. Az objektum a Rákóczi Ferenc és Akácfa-utca sarkán van. Ebben az objektumban és környékén előfordulnak verekedések. A helyiség látogatói között megfordulnak huligán elemek is.

A biztosítás időtartama alatt 1 fő operatív tiszttel vezénylünk a helyiségbe.

4. Csepeli Népbüfé. (Kossuth Lajos u. 145.) A kerület egyik legfertőzöttebb vendéglátóipari üzeme, éjjel tart nyitva. Gyakorlati a verekedések a helyiségben, és annak környékén gyakori a részeg, huligán, csavargó elemek garázdálkodása. Látogatói között sok a prostituált, zsebtolvaj és különböző bűnöző elemek a

találkozóhelye. Jellemző még, hogy mind a nappali, mind az esti órákban túlsúfolt.

Tekintve az objektum nagy fertőzöttségét és azt, hogy az objektum az út legveszélyeztetettebb területén fekszik (itt lassítanak a kanyarban a gépkocsik), javasoljuk a biztosítás ideje alatt való zárva tartását.

5. Földművelésügyi Iktolt. (XXI. Kossuth Lajos u. 112.) Egyszerű kis iktolt, bűnügyi fertőzöttsége jelentéktelen, látogatói főleg a környékbeli dolgozókból tevődik össze.

A helyiségbe a biztosítás időtartamára 1 operatív tisztet vezényelünk.

6. Vasmű Étterem. (XXI. Kossuth Lajos u. 139.) A kerület másik legfertőzöttebb vendéglátóipari objektuma. Igen nagyszámban fordulnak meg benne különféle bűnöző, csavargó, huligán, jampec elemek és titkos kéjnök. Az üzem éjfélig tart nyitva. Rendkívül túlsúfolt, környékén és a helyiségben vannak botrányok. Javasoljuk a biztosítás időtartamára az üzem bezárását.

II. Üzletlakások:

Az útvonal XXI. kerületi részén 15 üzletlakás van. Ezek annyiban jönnek számításba a biztosítás szempontjából, hogy kiesnek a házfelügyelők ellenőrzése alól. A lakásokban személyi igazolvány ellenőrzéseket tartunk, a lakókat prioráljuk - ügynökség, valamint területfelelős útján ellenőrizzük. [11] ³¹

III. Szokásos bűnözők:

Az útszakasz csepeli részén a következő szokásos bűnözőket tartjuk nyilván:

1. Cs. József, Kossuth L. u. 92. (álkucsos betörő)
2. V. László, Kossuth L. u. 30-46. (járműtolvaj)
3. V. János, Koltói Anna u. 2. sz. (tolvaj)
4. N. János, Kossuth L. u. 70. (tolvaj)
5. B. József, Kossuth L. u. 46. (tolvaj)
6. H. Lajos, Rákóczi F. u. 203. (falbontó betörő)
7. M. Árpád, Rákóczi F. u. 183. (tolvaj, amnesziával szabadult)
8. P. Béla, Rákóczi F. u. 183. (tolvaj)

A felsorolt 8 szokásos bűnözők közül a 2. és 5. sz. alatt megjelölt bűnözőket „Szabóné”, a 6. sz. alatt megjelölt bűnözőt „Molnár” fedőnevű ügynökökkel figyeltetjük. A 7. és 8. sz. alatt megjelölt bűnözőket, akik munkásszálláson laknak, a gondnokkal fogjuk ellenőriztetni.

Fentiek ellenőrzését a területfelelősök is fogják végezni.

IX. ker. útvonal

Kvassay Zsilip - Soroksári út - Boráros tér - Közraktár utca - Dimitrov [Fővám] tér

I. Vendéglátóipari objektumok:

1. Közvágóhidnál lévő HÉV végállomás váróterme és az abból nyíló MÁV Utasellátó. Itt általában nagy átmenőforgalom van, bűnügyileg kevésbé fertőzött adataink szerint.

Tekintettel a nagy átmenő forgalmára, 2 operatív tiszttel fogjuk biztosítani.

2. Megálló Iktolt. (Soroksári út) Bűnügyileg nagyon fertőzött helyiség. A környékbeli csavargók, vásárcsarnoki alkalmi munkások, tolvajok és egyéb bűnözők, prostitúáltak gyülekező helye. Különösen elhelyezkedése folytán, de fertőzöttsége miatt is feltétlenül zárva tartandó a biztosítás időpontjában.

3. Falatozó - Iktolt. (IX. Soroksári út 32.) Bűnügyileg kevésbé fertőzött, mint az előző helyiség, kocsisok, csúszdai szénmunkások látogatják.

1 operatív munkással biztosítjuk az elrendelt időpontban.

4. MÁV Utasellátó. (Dunapart teher p.u.- Soroksári út.) Bűnügyileg kissé fertőzött hely, látogatói kocsisok, csúszdai szénmunkások.

Biztosítására 1 operatív tisztet vezényelünk.

5. Alkoholmentes Étterem. (IX. Boráros tér 6.) Bűnügyileg nem fertőzött helyiség, adataink szerint csak néha fordul meg benne gyanús személy.

1 operatív tiszt fogja biztosítani az elrendelt időpontban.

6. Boráros-téri Népbüfé. (IX. Boráros tér 2-4.) Bár az útvonaltól kb. 120 méterre fekszik, de bűnügyileg annyira fertőzött helyiség, hogy veszélyezteti a környék közbiztonságát. Betörők, verekedők, titkos kéjnök nagyszámban látogatják, gyakori a verekedés, markecolás.

Ezért a biztosítás időpontjában bezárása feltétlenül indokolt.

7. Matröz-csárda. (Belgrád rakpart előtti ún. Várház alsó rakpart) Bűnügyileg fertőzött helyiség. Elhelyezkedése olyan, hogy ez egymagában feltétlenül szükségessé teszi a biztosítás időpontjában való bezárását, annál is inkább, mert az úton fekszik teraszrész, és ez egy részét képezi az útnak. Látogatói: italos hajósok, prostitúáltak. A teraszról az összes széket el kell távolítani a bezárás után.

II. Üzletlakások:

A IX. kerületi útszakaszon kb. 20 üzletlakás van. E lakások lakóit a XXI. kerületéhez hasonlóan megprioráljuk és ellenőrzése alá vesszük.

III. Soroksári úti TÜKER-telepek [Tüzelőanyag Kereskedelmi Vállalat]:

Megítélésünk szerint veszélyeztethetik az útvonal biztonságát a Soroksári úton végig elhelyezkedő TÜKER-telepek. (csúszdák) Ez a terület a BM VII. főosztály hatáskörébe tartozik, javasoljuk a biztosítást erre a területre kiterjeszteni a VII. főosztály által. Itt ugyanis hibás kófal vonul végig, mögötte könnyen elbújhatnak ellenséges beállítottságú és bűnöző elemek.

IV. Szokásos bűnözők:

1. V. Béla (Boráros tér 2.) Álkucsos betörő.
2. Sz. Mihály (Csarnok tér 5.) Járműtolvaj.
3. E. Mór (Pipa u. 4.) orgazda.
4. S. Sándor (Csarnok tér 6.) zsebtolvaj.
5. B. Magdolna (Mátyás u. 13.) orgazda.
6. V. István (Közraktár u. 28.) csaló.
7. B. Géza (Soroksári út 13.) járműtolvaj.
8. H. Jánosné (Liliom u. 7.) tolvaj.

A megjelölt 9 [valójában a lista szerint nyolc] bűnözőt 1-1 operatív munkással való gyors feldolgozás eredményeképpen soron kívül megvizsgáljuk, akit lehet őrizetbe veszünk közülük, amennyiben ez nem lehetséges, hálózati személyekkel biztosítjuk az előző tervünk szerint. Szükség esetén a javaslatról függően az ill. területfelelős fogja őket figyelni.

V. ker. útvonal

Dimitrov [Fővám] tér - Belgrád rkp. - Márc. 15. tér - Petőfi tér - Belgrád rkp. - Roosevelttér - Akadémia u.

I. Vendéglátóipari objektumok:

1. Falatozó - Iktolt. (Belgrád rkp. 14.) Bűnügyileg nem fertőzött helyiség, néha leittasodás fordul elő benne kisebb hangoskodással.

1 operatív tiszttel biztosítható.

2. Dunakert kávéház. (Apáczai Csere János u. 4.) Erkölcsrendészetileg és üzérkedés tekintetében fertőzött helyiség. Sok külföldi fordul meg benne. Közönsége: fővárosi jampecok és polgárok, önálló kereskedők, kisiparosok, tisztviselők. [operatív]

2 operatív tiszttel biztosítjuk.

3. Paradiso-espressó. (Petőfi tér 3.) Látogatottsága a Dunakerttel egyező. Fertőzöttsége is hasonló az előbbihez.

1 operatív tiszttel kívánjuk biztosítani.

4. Dunaszálló-étterem. (Apáczai Csere János u. 4.) Ez a helyiség csak erkölcsrendészetileg fertőzött. Igen sok külföldi száll meg a hotelban és vidéki funkcionáriusok.

1 operatív tiszttel biztosítjuk.

5. [popup title="Dunakörző kávéház. (V. Molotov [Vigadó] tér 3.)" format="Default click" activate="click" close text="Ma fele részben a Dunacorso Étterem, illetve a Fresco Étterem és Kávézó terasza működik itt. Az épületben található többek között Elefántcsontpart Konzulátusa."] Ez a helyiség elsősorban a fővárosi kártyások kedvelt gyülekezőhelye. Ide járnak még a fővárosi polgárság és az ehhez hasonló rétegek.

Biztosítására 1 operatív munkást vezényelünk.

II. Szokásos bűnözők és szabadultak:

1. F. Lajos (Belgrád rkp. 17.) valutázó.
2. O. József (Belgrád rkp. 18.) orgazda.
3. W. Józsefné (Belgrád rkp. 22.) izgatás miatt való büntetése után szabadult.
4. L. Dezső (Belgrád rkp. 25.) valutázó.
5. T. Oszkárné (Belgrád rkp. 27.) csaló.
6. M. János (Belgrád rkp. 27.) tolvaj.
7. F. Júlia (Irányi utca 1.) tolvaj.

A fenti bűnözőkről sürgős környezettanulmányt készítettünk, és ennek alapján tesszük meg a szükséges intézkedést, illetve részint ügynökséggel, részint a nyomozó által történő figyelemmel, illetve preventív jellegű őrizetbe vétellel történik a biztosítás.

Az útvonalon 3 üzletlakás van. A területfelelősökön és az általuk ismert T. egyénekén keresztül biztosítjuk.

I. ker. útvonal

Lánchíd - Clark Ádám tér - Attila u. - Mikó u. - Krisztina krt.

I. Vendéglátóipari objektumok:

1. Lánchíd-espressó. (I. Fő u. 2.) Ez a helyiség bűnügyileg kevésbé fertőzött, botrányok nem történnek, a környékbeli budai polgárság kedvelt találkozóhelye. Üzerek is látogatják.

1 operatív tiszttel fogjuk biztosítani.

2. Utasellátó. (Déli vasút indulási oldal) Bűnügyileg annyiban fertőzött, hogy mint p[álya]u[dvar]nak nagy átmenő forgalma van. Vendégei kevésbé ellenőrizhetők, így 2 operatív tiszttel biztosítjuk a helyiséget.

II. Szokásos bűnözők, szabadultak:

1. T. Béla (Attila u. 23.) bemászó tolvaj.
2. Cs.-K. József (Attila u. 14.) államellenes szervezkedés miatt 13 év után szabadult 1954. májusában. Erre a személyre felhívjuk az államvédelmi szervek figyelmét.
3. M. István (I. Attila u. 45.) tiltott határátlépés miatt volt büntetve a hadbíróóság által.

Mindhárom személyre vonatkozólag gyors kt-t [környezettanulmányt] készítettünk, és ennek alapján döntünk a velük fogatosítandó intézkedésekről.

XII. ker. útvonal

M. Jakobinusok tere - Kékgyólyó utca - Istenhegyi út - Béla király út

I. Vendéglátóipari objektumok:

1. Vasút cukrászda (XII. Magyar Jakobinusok tere 5.) Bűnügyileg nem fertőzött, szerelmes párok látogatják általában.

1 operatív tiszttel végezzük biztosítását a helység különleges elhelyezkedése miatt.

2. Gödör italbolt (XII. Királyhágó tér 5.) Bűnügyileg nem fertőzött, környékbeliek látogatják. Szokásos bűnöző stb. nem látogatja.

1 operatív tiszttel biztosítjuk.

A fenti útszakasz bűnügyi fertőzöttsége elsősorban a XXI. és a IX. ker. területén számottevő, az V., I. és a XII. ker. területének bűnügyi fertőzöttsége tekintetében lényegesen enyhébb a helyzet.

A rendelkezésre álló operatív erők azonban elégségesek az egész útszakasz rendőri operatív biztosítására. A biztosítást nagymértékben viszi eredményre előző tervünkben részletesen megjelölt állandó, szakadatlan nyílt ellenőrzés, valamint a megindított operatív felderítés és egyéb megelőző intézkedések.

BM Bpesti Főoszt. Vez. Rendőri Helyettese:

Kiss István r. alezredes. (s.k.)

Nyt. szám:

Készítette: LL/LJné

Felterjesztem: Pócze Tibor [endőr] vezérőrnagy, Miniszterhelyettes Elvtárs, Tanácsadó Elvtárs, Kopácsi ezr[edes] Elvtárs.

Kapják: Kiss ale[zrede]s.

BFL XXIV. 1. BRFK 222-187/1955 (SZT) Útvonal biztosítási tervezet.(1-6.)

Belügyminisztérium. Budapesti Főosztály

222-187/1.-1955.

SZIGORÚAN TITKOS!

Jóváhagyom!

(:Piros László:)

ÁV. Altábornagy.

Belügyminiszter.

ÚTVONALBIZTOSÍTÁSI TERVEZET

A biztosítás célja és feladata, hogy a csatolt vázlat szerinti útvonalon vezetőink felhajtását, valamint vendégeink és vezetőink elhajtását zavartalaná tegyük.

A fentiek végrehajtása érdekében az adott időben a közlekedési erők felhasználásával az útvonalról a járműforgalmat „elirányítjuk”, illetve eltereljük.

A közrendvédelmi erők felhasználásával a közlekedési feladatok végrehajtását elősegítjük azáltal, hogy valamennyi - az útvonalra betorkolló - mellékutcat lezárjuk. Ugyanakkor az útvonal mindkét oldalán felállított lezáró őrszemeknek, járőröknek a feladatává tesszük a közbiztonság, a közrend fenntartását.

Az útvonal mentén fekvő közbiztonságra veszélyes objektumokat /italboltok, vendéglők stb./, külön terv szerint, megfelelő operatív erővel biztosítjuk és az esetleges rendzavarást megakadályozzuk. A biztosítást úgy hajtuk végre, hogy a nagy feltűnést elkerüljük, ugyanakkor az elhajtás zavartalanságát maximálisan biztosítjuk.

A biztosítás szervezeti felépítése:

A biztosítást 1 parancsnokság irányítja, 8 közrendvédelmi és 4 közlekedési körzetparancsnokságon keresztül.

[popup title="[...] format="Default click" activate="click" close text="A hiányzó részben a dokumentum a körzetparancsnokokat és beosztottjait sorolja fel. "]

A körzetparancsnokságokon az összeköttetést 1-1 fő motoros futárral biztosítjuk:

A felsorolt parancsnokokat és a beosztott tiszteket az elhárító szervek leellenőrizték, és azok úgy szakmailag, mint politikailag megfelelők.

A biztosításhoz az alábbi létszám szükséges:

Parancsnok:	15 fő.
Beosztott tiszte:	11 "
Motoros:	8 "
Közrendvéd. beo:	173 "
Közl. beo:	64 "

Felhasználható járművek:

Tehergépkocsi:	11 drb.
Személygépkocsi:	3 "
Motorkerékpár:	11 "

A körzetek részletes megosztása és feladata:

I. körzet:

Területe: Ráckevei és Szigetszentmiklósi műút keresztezésétől Budapest helységektől a Tököli műúton.

A terület sajátossága:

A terület általában az út mindkét oldalán eléggé belátható. Csupán az útkanyaroknál, valamint az út rövid szakaszain található kilátást akadályozó növényzet. Általában az út két oldala kultúrterület, kevés épülettel.

A terület sajátosságát figyelembe véve a biztosítási feladatra elegendőnek bizonyul 14 fő közrendvédelmi rendőr

[popup title="[...] format="Default click" activate="click" close text="A kipontozott részekben minden körzetben felsorolták az őrhelyeket, feltüntetve pontos helyüket és feladatukat, ami általában a környék átfésülésére, megfigyelésére, csoportosulások megakadályozására vagy a forgalom irányítására terjed ki."]

II. körzet:

Parancsnoki pont: Csepel, Rákóczi Ferenc u. Széchenyi út kereszteződésben.

Területi kiterjedés: „Budapest” helységektől Csepelen át Kossuth utca, Szabadkikötő pesterzsébeti elágazásáig.

Terület sajátossága: A terület „Budapest” névtáblától Háros u. 24. számig jól belátható, kevés fedőnövényzettel rendelkezik. Mindkét oldalon a lakóházak ritkán helyezkednek el. A Háros u. 24. számtól a Kossuth utca Szabadkikötő pesterzsébeti elágazásáig a terület sűrűn lakott, sok betorkoló utcával, mely utcákhoz a közlekedés, illetve a fel- és elhajtás biztosítása érdekében 1-3 órszemet állítunk fel.

Létszám: A feladat végrehajtásához a terület két alapvető sajátosságát figyelembe véve 33 fő közrendvédelmi rendőr elegendőnek bizonyul.

[...]

III. körzet:

Terület sajátossága: Kossuth utca, Szabadkikötő-Pesterzsébet felé vezető út elágazástól a Kvassay hídig, az út jobb oldala teljesen áttekinthető kultúrterület (Bulgárkertészeti). Az út bal oldala a csepeli gyorsvasút töltésétől szegélyezett, s így áttekinthetőség szempontjából veszélyesnek mondható. A Kvassay utca Soroksári út torkolatáig kevés, de jelentős út elágazás a Nagyvásártelep felé. Ezen a területen már néhány lakóház is található. Különösen veszélyeztetett terület az út baloldala, a csepeli gyorsvasút töltés mögötti területe és a Nagyvásártelepi elágazása.

[...]

IV. körzet: [A Közvágóhíd és a Boráros tér közötti szakasz]

[...]

Terület sajátossága: A két pont közötti terület fő közlekedési útvonal, sok betorkoló utcával, az úttesten keresztül 9 tolató sínpár vezet. E terület különösen a keresztirányból jövő forgalom, valamint az aluljárók és az üzem-kijáratok miatt veszélyeztetett.

Létszám: A terület sajátosságait és veszélyeztetett pontjait figyelembe véve a terület biztosításához 34 fő közrendvédelmi elvtárs szükséges. [...]

V. körzet:

[...]

Terület sajátosságai: Az útvonal, különösen az úttest jobb oldalán sűrűn lakott, sok keresztutcával rendelkező terület. Az útvonal baloldalán a 2-es villamos sínpár húzódik. Veszélyeztetett pontok végig az úttest jobb oldalán a betorkoló utcák. Különösen veszélyeztetett helyek: 12-es autóbussz végállomás, Boráros téri aluljáró, Vásárcsarnok, Egyetem mögötti útszakasz, a Dimitrov tér. [Vámház tér] [...]

VI. körzet:

[...]

Terület sajátosságai: A terület az útvonal mindkét oldalán sűrűn lakott sok keresztutcával, útközzel. Veszélyeztetett pontok: Erzsébet téri gyalogfeljáró, Március 15. tér sarok, a „Kék Duna” előtti gyalogfeljáró, Roosevelttér. [...]

VII. körzet:

[...]

Terület sajátosságai: A Clark Ádám tér, a Fő utca és Alagút felől a közlekedés szempontjából veszélyeztetett. Az Attila utca bal oldalán park, teljesen belátható terület. Jobb oldalán épületömbök, kevés keresztutcával, nem veszélyes. Az Attila út Malinovszky [ma Szilágyi Erzsébet] fasor, Moszkva téri aluljáró közlekedés szempontjából veszélyeztetett. Veszélyeztetett továbbá a Kékgolyó utca, a Városmajor keresztezése is.

VIII. körzet:

Területi kiterjedés: Istenhegyi úttól Galgóczi út kereszteződéséig.

Terület sajátossága: Az útszakasz erősen emelkedő, mindkét oldalán sűrű növényzettel szegélyezett. Az útvonalon a gépjármű oszlop 2 imperialista követség előtt is elhalad. A sűrű növényzet, a betorkoló utcák és éles kanyarok miatt az útvonal általában a legveszélyeztetettebb.

Létszám: A feladat végrehajtásához 21 fő szükséges, mivel a kérdéses terület egyébként is biztosítva.

[popup title="[...]" format="Default click" activate="click" close text="A kipontozott részek az általános és egyéb intézkedéseket, azaz a közrendvédelem és közbiztonság fenntartására vonatkozó általános rendelkezéseket és feladatokat tartalmazzák "]

Egyéb intézkedések

[...]

3. Budapest emlékműveinek biztosítása

A kerület közrendvédelmi alosztályvezetők felé utasítást adtunk ki, hogy a területükön lévő emlékműveket fokozottabb mértékben járőrözzék. A Sztalin szobornál, Szabadság-emlékműnél, a Gellért-téren, valamint a Molotov [Vigadó] téren és a Szabadság-téren lévő őrszemeket megkettőzzük, olyan formában, hogy az egyik őrszem álló, míg a másik mozgóőrszem szolgálatot lásson el az emlékmű körül és annak közvetlen közelében.

4. Koldusok, engedély nélküli árusok összeszedése

A Fővárosi Tanács szociálpolitikai igazgatóságával felvesszük a kapcsolatot, hogy az előző gyakorlatnak megfelelően, a szokásos erők (Fertőtlenítő intézet, szoc[ial]is otthonok, stb.) igénybevételével végrehajtsuk a koldusok, engedély nélküli árusok összeszedését. (...) E feladat végrehajtását május 27-én reggeltől kezdjük.

[...]

RENDŐRI OPERATÍV ÚTVONALBIZTOSÍTÁSI TERV

A BM. Budapesti Főosztály bűnügyi szervei utasítást kaptak a tőköli repülőtértől az Akadémia utcáig, illetve az Istenhegyi út torkolatáig lévő útszakasz rendőri operatív biztosítására.

A biztosítás célja:

A megadott útvonalon és közvetlen környékén lévő szórakozóhelyeket (italbolt, espressó, vendéglő stb.) megtisztítani a bűnöző, munkakerülő, csavargó, huligán és prostituált elemektől.

[...]

I. Megelőző intézkedések

1. Az érintett útvonalon lakó vagy ott dolgozó ügynökségünk megbízható tagjaival felvesszük a kapcsolatot, naponta több alkalommal - lehetőség szerint - találkozókat tartunk.

Feladatul adjuk, hogy derítsék föl, a területükön bejelentetlenül élő, bujkáló, bűnöző elemeket, lebujokat, titkos találkahelyeket, esetleges bűnös összejöveteleket, valamint az államellenes, provokációs kísérleteket.

[...]

2. Az érintett területen operatív feldolgozás alatt álló, bűnös tevékenységet folytató szokásos bűnözőket és prostituáltakat, közveszélyes munkakerülőket, megrögzött verekedőket legszükségesebb esetben megelőzés céljából őrizetbe vesszük.

[...]

5. Az útvonalakon és azok közvetlen környékén lévő összes szórakozóhelyiséget mind nappal, mind az éjszakai órákban állandóan nyílt ellenőrzés alatt tartjuk, az ott megforduló gyanús személyeket rendszeresen igazoltatjuk, és a magukat kellőképpen igazolni nem tudó vagy a fenti kategóriához tartozó bűnöző elemeket előállítjuk, és indokolt esetben őrizetbevételt foganatosítunk.

[...]

6. Az útvonalon és környékén a nappali és éjszakai órákban azokon a helyeken, ahol ennek szüksége mutatkozik, operatív tisztekkel figyelő-szolgálatot szervezünk. Az operatív tisztek a területfelelősökkel szoros együttműködésben fogják munkájukat végezni. A területfelelősök eligazítást kapnak a ház mesterek szigorú ellenőrzésére, elsősorban a bejelentetlenül lakók, szabaduló bűnözők, bujkáló elemek bejelentésére, valamint a házak, utcák tisztaságának és rendjének fokozott biztosítására.

[...]

II. Az útvonal biztosítása:

[...] Az útvonalbiztosítást és azzal kapcsolatos megelőző intézkedéseket 128 fő operatív beosztott és 65 közrendvédelmi beosztott végzi. A megelőző intézkedéseket 1955. május hó 28-án, 12. h.-kor kezdjük meg.

[...]

A főváros közrendjének és közbiztonságának megszilárdítása:

1. Az útvonalbiztosításon kívül a folyó hó 26.-tól június 1.-ig bezárólag a főváros területén, külön terv szerint, az összes vendéglátóipari objektumokban az éjszakai és a nappali órákban ellenőrzéseket tartunk.

Az ellenőrzés célja: a fővárost megtisztítani a csavargó, bűnöző és huligán elemektől, valamint a titkos keresetszerű kéjelgésből magukat fenntartó nőktől. Az ellenőrzés kiterjed - a nappali órákban - a szokásos üzetrekre, spekulánsokra, akik különböző *espressókban* és egyéb szórakozóhelyeken rendszeresen megtalálhatók. Az ellenőrzést a központi és kerületi osztályok végzik. A központi osztályok a főváros legfertőzöttebb és legnagyobb, mintegy 75 vendéglátóipari objektum ellenőrzését végzik 6 brigáddal. A kerületek saját területükön a kisebb vendéglőket és italboltokat ellenőrzik.

[...]

Budapest, 1955. május hó 30.-án.

Kiss István, BM. Bp-i Főoszt. Vezetőjének rendőri helyettese.
Pócze Tibor, r. vezérőrnagy. miniszterhelyettes. [s. k.]

Nyt.szám: 8/141.

Felterjesztem: Piros László belügyminiszter elvtársnak

Kapják: Tanácsadó Elvtársak, Kopácsi Sándor r. ezr. elvtárs, Kiss István r. alez. elvtárs, házi példány.

BFL XXIV. 1. BRFK 1/49/187/1955 (SZT) Útvonal biztosítási tervezet. (1-22.)

Címkék:

[belügyminisztérium](#) ^[4]

[Rákosi Mátyás](#) ^[5]

[rendőrség](#) ^[6]

[MDP](#) ^[7]

[Magyar Dolgozók Pártja](#) ^[8]

[jelentés](#) ^[9]

[hírszerzés](#) ^[10]

[vendéglő](#) ^[11]

Kiadás: 6. évfolyam (2006) 3. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/egyeb_budapesti_vendeglok_bunugyi_fertozottsege_1955ben.html

Hivatkozások

- [1] https://www.archivnet.hu/politika/egyeb_budapesti_vendeglok_bunugyi_fertozottsege_1955ben.html
- [2] https://www.archivnet.hu/.../images/galeria/1088_orig.jpg
- [3] https://www.archivnet.hu/.../tinymce/jscripts/tiny_mce/plugins/paste/blank.htm%23_ftn11
- [4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/belugyminiszterium>
- [5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/rakosi-matyas>
- [6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/rendorseg>
- [7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/mdp>
- [8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-dolgozok-partja>
- [9] <https://www.archivnet.hu/cimkek/jelentes>
- [10] <https://www.archivnet.hu/cimkek/hirszertes>
- [11] <https://www.archivnet.hu/cimkek/vendeglo>